

GEMEENTE DE MARNE

Rapport van bevindingen 2016

.. september 2017

Inzicht verbetert prestaties!

VALlei
Accountants & Adviseurs

AANBIEDINGSBRIEF

Aan de gemeenteraad van de gemeente De Marne
T.a.v. mevrouw M. Hegeman-van Eisdén, griffier
Postbus 11
9965 ZG LEENS

Geachte gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u ons Rapport van bevindingen bij de jaarrekening 2016 aan. Conform de aan ons verstrekte opdracht hebben wij de jaarrekening 2016 van de gemeente De Marne gecontroleerd. In dit verslag brengen wij u onder meer de belangrijkste bevindingen en conclusies van de jaarrekeningcontrole onder de aandacht.

Wij starten dit rapport van bevindingen met een samenvatting in het eerste hoofdstuk. Daarna worden in hoofdstuk 2 de uitgangspunten van de controle weergegeven. In hoofdstuk 3 wordt de jaarrekening van de gemeente De Marne over 2016 besproken. In hoofdstuk 4 gaan wij dieper in op onze bevindingen. In hoofdstuk 5 sluiten wij af met een aantal actuele ontwikkelingen.

Wij willen graag van deze gelegenheid gebruik maken om de medewerkers van uw organisatie te bedanken voor de medewerking tijdens de controle. Wij hopen u met dit rapport van dienst te zijn.

Hoogachtend,
Vallei Accountants B.V., namens deze,

Drs. A.J. de Korte RA

INHOUDSOPGAVE

1	MANAGEMENT-SAMENVATTING	Managementsamenvatting	3
2	OPZET VAN DE CONTROLE	2.1 Doel en object van de controle 2.2 Bevindingen interim-controle 2.3 Opdracht en controleaanpak 2.4 Goedkeuringstoleranties 2.5 Geautomatiseerde gegevensverwerking 2.6 Onafhankelijkheid 2.7 Fraudeaspecten 2.8 Bevestiging bij de jaarrekening	5 5 5 5 5 5 6 6
3	JAARREKENING 2016	3.1 Inleiding 3.2 Analyse van het resultaat 3.3 Analyse financiële positie en de ratio's 3.4 Kwaliteit van het jaarverslag, de jaarrekening en de grondslagen	7 7 7 8
4	BELANGRIJKSTE CONTROLE-BEVINDINGEN	4.1 Strekking van de verklaring 4.2 Verloop van de accountantscontrole en kwaliteit jaarrekeningproces 4.3 Financiële positie 4.4 Persoonsgebonden budgetten WMO en Jeugd 4.5 WMO Zorg in natura 4.6 Jeugd via RIGG 4.7 Ability 4.8 Materiële Vaste Activa 4.9 Grondexploitatie 4.10 Eigen vermogen 4.11 Voorzieningen 4.12 Fiscaliteiten 4.13 Begrotingsbeheer 4.14 SiSa 4.15 WNT 4.16 Aandachtspunten auditcommissie	9 9 10 10 10 10 11 11 11 12 12 13 13 13 14 14
5	ACTUELE ONTWIKKELINGEN	5.1 Inleiding 5.2 ENSIA 5.3 E-facturering 5.4 In control statement	16 16 16 16

1 MANAGEMENTSAMENVATTING

1.1 Strekking van de verklaring	Wij hebben onze controle afgerond en zijn voornemens om een verklaring met beperking te verstrekken. De belangrijkste fouten en onzekerheden zijn de Persoonsgebonden budgetten (PGB's) en de niet ontvangen controleverklaringen van zorgaanbieders. Ten aanzien van getrouwheid komen de onzekerheden van in totaal € 1.173.456 boven de tolerantie van 3%. Gelet op bovenstaande zullen wij een verklaring met beperking verstrekken.
1.2 Verloop van de accountantscontrole en kwaliteit jaarrekeningproces	Het proces van opstellen van de jaarrekening en de uitvoering van de controle is zowel voor uw organisatie als voor ons controleteam intensief geweest. De oorzaken zijn te vinden in een late start van de interne en externe controle, nog veel onzekerheden in het sociaal domein en de eisen die onder andere door de AFM aan de dossiervorming worden gesteld. Deze rapportage bevat een aantal aanknopingspunten om het proces van de jaarrekening 2017 verder te verbeteren.
1.3 Financiële positie	In de paragraaf weerstandsvermogen van de jaarrekening 2016 wordt een beeld gegeven van de financiële positie. In 2016 is de financiële positie verbeterd en de reservepositie toegenomen. De weerstandratio is ruim voldoende. In paragraaf 3.3 adviseren wij om de bestemmingsreserves met een specifiek bestedingsdoel buiten de berekening van het weerstandsvermogen te houden en ten aanzien van de risico-inventarisatie de risico's ten aanzien van verbonden partijen en gewaarborgde leningen te betrekken.
1.4 Persoonsgebonden budgetten WMO en Jeugd	Op 15 maart 2017 heeft de Sociale Verzekeringsbank (SVB) verantwoordingen inzake de PGB's voor Jeugd en WMO aan de gemeenten toegezonden. De SVB heeft zelf vastgesteld dat de rechtmatigheid van de uitvoering van de PGB's inzake Jeugd en WMO niet kan worden vastgesteld. Er is dan ook geen goedkeurende verklaring vanuit de SVB ontvangen. Vanuit de gemeente De Marne zijn geen aanvullende herstelacties uitgevoerd om de onzekerheid te doen verminderen. Dat heeft tot gevolg dat de PGB voor WMO en Jeugd ad € 1.010.423 als onzekerheid in de foutenevaluatie zijn meegenomen.
1.5. WMO en Jeugd Zorg in natura	De Zorg in natura WMO wordt uitgevoerd door landelijke en lokaal opererende zorgaanbieders. Conform het landelijk controleprotocol I-sociaal Domein zijn productieverantwoordingen en controleverklaringen opgevraagd bij de zorgaanbieders. Van enkele zorgaanbieders is dit door ontoereikende administratie niet ontvangen. Hierdoor is sprake van een onzekerheid van € 16.566 voor WMO begeleiding en voor € 124.256 voor Huishoudelijke Hulp. Dit bedrag is als onzekerheid in de foutenevaluatie meegenomen. Ten aanzien van het proces WMO geven de interne controlebevindingen aanleiding om het proces en de vastlegging daarvan verder aan te scherpen. In onze managementletter hebben we hier reeds op gewezen.
1.6 Jeugd via RIGG	De accountant van het RIGG heeft bij de uitgaven inzake Jeugd een goedkeurende controleverklaring verstrekt. Er resteerde een onzekerheid van circa 1%. Voor de gemeente De Marne betekent dit dat wij € 22.211 als onzekerheid in de foutenevaluatie meenemen. In paragraaf 4.6 merken wij op dat de kosten van Jeugdzorg voor 90% tegen finale kwijting zijn afgewikkeld. Wij adviseren om in regionaal verband te bezien of in volgende jaren op andere wijze tot voldoende controlezekerheid gekomen kan worden.
1.7 Ability	De controle 2016 van de Gemeenschappelijke Regeling Ability heeft belangrijke vertraging opgelopen. Gelet op het financiële belang van De Marne in Ability heeft dat ook consequenties gehad voor de afwikkeling van de jaarrekeningcontrole van de gemeente. Voor 2017 is het van belang om de oplevering van de jaarrekening en het achterliggende balansdossier ten behoeve van de accountantscontrole tijdig op te leveren. Met Ability zullen hierover afspraken worden gemaakt.
1.8 Materiële Vaste Activa	Ten aanzien van de Materiële Vaste Activa merken wij op dat als gevolg van de wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording de Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) voor een bedrag van € 958.000 zijn overgeheveld naar de Materiële Vaste Activa. Wij merken op dat er sprake is van een overgangstermijn van vier jaar om tot ontwikkeling van de grond dan wel afwaarderen van de grond over te gaan.

1.9 Grondexploitatie	In paragraaf 4.8 werken wij onze bevindingen inzake de grondexploitatie verder uit. Op hoofdlijnen kunnen wij instemmen met de gekozen waarderingsgrondslagen.
1.10 Eigen vermogen	We zien door positieve resultaten in 2015 en 2016 een toename van het eigen vermogen. De verwerking van de Enexis gelden heeft conform besluitvorming plaatsgevonden.
1.11 Voorzieningen	Ten aanzien van de onderbouwing van de voorzieningen hebben wij opmerkingen inzake het gehanteerde rentepercentage van de voorziening wethouderspensioenen, waardoor wellicht in 2017 een bijstorting noodzakelijk is. Ook constateren wij dat de systematiek rondom de voorziening riolering niet geheel in lijn is met de notitie riolering van de commissie BBV uit 2014 en adviseren om in BMW-verband de systematiek met de regelgeving in overeenstemming te brengen.
1.12 Fiscaliteiten	Uit intern onderzoek vanuit de gemeente blijkt dat de last inzake vennootschapsbelasting zeer beperkt is. Zie verder paragraaf 4.11.
1.13 Begrotingsbeheer	De belangrijkste afwijkingen in het kader van begrotingsrechtmatigheid zijn toegelicht in de jaarrekening op pagina 163. Deze overschrijdingen hebben betrekking op het programma Verkeer en Vervoer, Economische Zaken, Sport en Algemene Dekkingsmiddelen. Ook in de investeringskredieten is er sprake van overschrijdingen. Deze zijn toegelicht op pagina 164. Met het vaststellen van de jaarrekening autoriseert u de overschrijdingen op deze posten.
1.14 SiSa	Wij hebben de SiSa-bijlage conform de nota verwachtingen accountantscontrole 2016 uitgevoerd. De controle geeft geen aanleiding tot het maken van opmerkingen. In paragraaf 4.14 van dit rapport is de verplicht voorgeschreven tabel opgenomen.
1.15 WNT	Wij hebben vastgesteld dat de regelgeving conform de Wet normering topinkomens (WNT) is nageleefd. De opgenomen toelichting in de jaarrekening 2016 voldoet aan de gestelde eisen in de wet. Verdere informatie is opgenomen in paragraaf 4.15 van dit rapport.
1.16 Aandachtspunten auditcommissie	In paragraaf 4.16 gaan wij in op de aandachtspunten inzake preventief toezicht en frictiekostenbudget.

2 OPZET VAN DE CONTROLE

2.1 Doel en object van de controle	Het doel van de controle is het geven van een onafhankelijk oordeel of de jaarrekening 2016 van de gemeente De Marne het door de wet vereiste inzicht geeft, overeenkomstig het bepaalde in artikel 213 lid 2 van de Gemeentewet. Tevens zijn wij nagegaan of de jaarrekening aan de wettelijke voorschriften voldoet en of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig wettelijke bepalingen is opgesteld en met de jaarrekening verenigbaar is. Wij baseren ons op de uitgangspunten die zijn vastgelegd in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden en het door uw gemeenteraad vastgestelde controleprotocol accountantscontrole.															
2.2 Bevindingen interim-controle	Tijdens de interim-controle hebben wij aandacht besteed aan de opzet, het bestaan en de werking van de administratieve organisatie en de daarin opgenomen interne beheersmaatregelen voor zover relevant geacht in het kader van de controle van de jaarrekening. Onze bevindingen hebben wij gerapporteerd door middel van onze managementletter de dato 22 mei 2017 en de raadsbrief de dato 2 juni 2017.															
2.3 Opdracht en controleaanpak	Wij hebben de jaarrekening gecontroleerd conform de met u gemaakte afspraken in de opdrachtbevestiging van 7 maart 2017. Onze controleaanpak is gebaseerd op een risicogerichte benadering, waarbij, zover dat mogelijk is, gesteund wordt op de opzet, het bestaan en de werking van de aanwezige administratieve organisatie en de daarin opgenomen beheerssystemen. In de risicoanalyse hebben wij een inschatting gemaakt in hoeverre de onderkende risico's van invloed kunnen zijn op de jaarrekening.															
2.4 Goedkeuringstoleranties	De gehanteerde goedkeuringstoleranties zijn gebaseerd op het controleprotocol accountantscontrole en komen overeen met minimumeisen zoals genoemd in het Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten. <table><tr><th>Goedkeuringstolerantie</th><th>Goedkeurend</th><th>Beperking</th><th>Oordeelonthouding</th><th>Afkeurend</th></tr><tr><td>Fouten in de jaarrekening (% lasten)</td><td>≤ 1%</td><td>>1%<3%</td><td>-</td><td>≥ 3%</td></tr><tr><td>Onzekerheden in de controle (% lasten)</td><td>≤ 3%</td><td>>3%<10%</td><td>≥ 10%</td><td>-</td></tr></table>	Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend	Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	>1%<3%	-	≥ 3%	Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	>3%<10%	≥ 10%	-
Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend												
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	>1%<3%	-	≥ 3%												
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	>3%<10%	≥ 10%	-												
2.5 Geautomatiseerde gegevensverwerking	Artikel 2:393 lid 4 Burgerlijk Wetboek vereist dat de accountant in het kader van de controle van de jaarrekening verslag uitbrengt omtrent zijn bevindingen met betrekking tot de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze controle is niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen. Wij hebben de automatiseringsorganisatie van de gemeente De Marne uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld. Onze bevindingen ten aanzien van de geautomatiseerde omgeving zijn opgenomen in onze managementletter de dato 22 mei 2017.															
2.6 Onafhankelijkheid	Onafhankelijkheid is naast deskundigheid één van de pijlers van onze beroepsuitoefening. Nederlands recht en overige beroepsregels, zoals de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij Assurance-opdrachten (ViO), vereisen dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controlecliënten. Wij hechten aan onze reputatie op het gebied van deskundigheid en onafhankelijkheid. Wij kennen een groot aantal maatregelen die de onafhankelijkheid dienen te waarborgen. Periodiek wordt de naleving van interne en externe onafhankelijkheidsvoorschriften beoordeeld, bijvoorbeeld ten aanzien van potentieel conflicterende diensten en de financiële onafhankelijkheid. Onze professionals moeten jaarlijks hun onafhankelijkheid bevestigen. Wij zijn van mening dat door ons is voldaan aan deze eisen.															

2.7 Fraudeaspecten	Onze controle is niet specifiek gericht op het ontdekken van fraude. De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij de directie van de vennootschap. De accountant is niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude. Bij de planning en uitvoering van de controlewerkzaamheden houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. De mogelijke frauderisico's en fraudesituaties zijn met de directie besproken. Onze controlewerkzaamheden over het afgelopen jaar hebben geen fraudes of andere illegale handelingen, uitgevoerd door het management of andere werknemers, aan het licht gebracht.
2.8 Bevestiging bij de jaarrekening	Wij hebben van het college van burgemeester en wethouders een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen gedateerd op ... september 2017.

3 JAARREKENING 2016

3.1 Inleiding	In dit hoofdstuk geven we een toelichting op enkele punten uit de jaarrekening van de gemeente De Marne. Wij gaan hierbij in op de volgende punten: 1. Analyse van het resultaat;2. Analyse van de financiële positie en de ratio's;3. Kwaliteit van het jaarverslag, de jaarrekening en de grondslagen van waardering en resultaatbepaling.																																								
3.2 Analyse van het resultaat	De jaarrekening sluit met een positief saldo van € 1.279.000. In de jaarrekening wordt vanaf pagina 13 een analyse op hoofdlijnen gegeven van het resultaat. De grootste posten hieruit zijn: <table><tr><th>Prog.</th><th>Omschrijving</th><th>Voordeel</th><th>Nadeel</th></tr><tr><td>1</td><td>Voordelen programma burger en bestuur, onder andere Terugontvangst APPA plan wethouderspensioen en Gemeentelijk Contactcentrum</td><td>€ 379.000</td><td></td></tr><tr><td>5</td><td>Onderwijs: Lagere kapitaallasten huisvesting onderwijs</td><td>€ 152.000</td><td></td></tr><tr><td>7</td><td>Sociaal domein (onder andere tekort Jeugd € 282.000, overschot WMO € 428.000 en overschot Participatie € 229.000)</td><td>€ 752.000</td><td></td></tr><tr><td>9</td><td>Leefomgeving, onder andere Overheveling doorvaarbaarheid Westgat</td><td>€ 441.000</td><td></td></tr><tr><td></td><td>Voorziening gepensioneerde oud-wethouders</td><td></td><td>€ 223.000</td></tr><tr><td></td><td>Verplichting inzake wachtgeld voormalig medewerkers</td><td></td><td>€ 394.000</td></tr><tr><td>Div.</td><td>Overige programma's per saldo</td><td>€ 172.000</td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td>Totaal Voordelig</td><td colspan="2">€ 1.279.000</td></tr></table>	Prog.	Omschrijving	Voordeel	Nadeel	1	Voordelen programma burger en bestuur, onder andere Terugontvangst APPA plan wethouderspensioen en Gemeentelijk Contactcentrum	€ 379.000		5	Onderwijs: Lagere kapitaallasten huisvesting onderwijs	€ 152.000		7	Sociaal domein (onder andere tekort Jeugd € 282.000, overschot WMO € 428.000 en overschot Participatie € 229.000)	€ 752.000		9	Leefomgeving, onder andere Overheveling doorvaarbaarheid Westgat	€ 441.000			Voorziening gepensioneerde oud-wethouders		€ 223.000		Verplichting inzake wachtgeld voormalig medewerkers		€ 394.000	Div.	Overige programma's per saldo	€ 172.000							Totaal Voordelig	€ 1.279.000	
Prog.	Omschrijving	Voordeel	Nadeel																																						
1	Voordelen programma burger en bestuur, onder andere Terugontvangst APPA plan wethouderspensioen en Gemeentelijk Contactcentrum	€ 379.000																																							
5	Onderwijs: Lagere kapitaallasten huisvesting onderwijs	€ 152.000																																							
7	Sociaal domein (onder andere tekort Jeugd € 282.000, overschot WMO € 428.000 en overschot Participatie € 229.000)	€ 752.000																																							
9	Leefomgeving, onder andere Overheveling doorvaarbaarheid Westgat	€ 441.000																																							
	Voorziening gepensioneerde oud-wethouders		€ 223.000																																						
	Verplichting inzake wachtgeld voormalig medewerkers		€ 394.000																																						
Div.	Overige programma's per saldo	€ 172.000																																							
	Totaal Voordelig	€ 1.279.000																																							
3.3 Analyse financiële positie en de ratio's	In de jaarrekening wordt op diverse plaatsen inzicht gegeven in de financiële positie. In algemene zin constateren wij dat de financiële positie is verbeterd en de reservepositie is toegenomen. Hieronder lichten wij dat toe. Op pagina 107 wordt de ratio weerstandsvermogen weergegeven <table><tr><th></th><th>Jaarrekening 2014</th><th>Jaarrekening 2015</th><th>Begroting 2016</th><th>Jaarrekening 2016</th></tr><tr><td>Beschikbare weerstandscapaciteit (reserves)</td><td>€ 6.924.000</td><td>€ 5.116.000</td><td>€ 4.680.000</td><td>€ 7.646.000</td></tr><tr><td>Geïntariseerde risico's</td><td>€ 2.104.000</td><td>€ 2.152.000</td><td>€ 2.204.000</td><td>€ 1.830.000</td></tr><tr><td>Weerstandratio</td><td>3,29</td><td>2,38</td><td>2,12</td><td>4,18</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table> De toename van de beschikbare weerstandscapaciteit wordt verklaard door de verkoop aandelen Enexis en het positieve jaarrekeningresultaat. We merken op dat in de berekening van de weerstandscapaciteit ook de bestemmingsreserves worden meegenomen. Het verdient aanbeveling om een splitsing te maken tussen de vrij beschikbare reserves en de reserves waar reeds concrete bestedingsdoeleinden tegenover staan (zoals bestemmingsreserve PROloog). Overigens zou zonder de inzet van bestemmingsreserves de weerstandratio uitkomen boven de door		Jaarrekening 2014	Jaarrekening 2015	Begroting 2016	Jaarrekening 2016	Beschikbare weerstandscapaciteit (reserves)	€ 6.924.000	€ 5.116.000	€ 4.680.000	€ 7.646.000	Geïntariseerde risico's	€ 2.104.000	€ 2.152.000	€ 2.204.000	€ 1.830.000	Weerstandratio	3,29	2,38	2,12	4,18																				
	Jaarrekening 2014	Jaarrekening 2015	Begroting 2016	Jaarrekening 2016																																					
Beschikbare weerstandscapaciteit (reserves)	€ 6.924.000	€ 5.116.000	€ 4.680.000	€ 7.646.000																																					
Geïntariseerde risico's	€ 2.104.000	€ 2.152.000	€ 2.204.000	€ 1.830.000																																					
Weerstandratio	3,29	2,38	2,12	4,18																																					

de raad vastgestelde minimumnorm van 1,0. Ten aanzien van de risico-inventarisatie merken wij op dat in de risico-inventarisatie geen risico's zijn opgenomen ten aanzien van verbonden partijen en ten aanzien van de gewaarborgde geldleningen.

In de jaarrekening is op pagina 109 een overzicht opgenomen van de financiële kengetallen:

Kengetallen	Jaarrekening 2014	Jaarrekening 2015	Begroting 2016	Jaarrekening 2016
1a Netto schuldquote	93,9%	81,3%	84,1%	64,7%
1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	81,0%	70,1%	84,6%	56,5%
2. Solvabiliteitsratio	16,1%	16,0%	12,6%	22,7%
3. Grondexploitatie	6,5%	3,4%	6,4%	0,5%
4. Structurele exploitatieruimte	13,2%	0,5%	1,1%	6,6%
5. Belastingcapaciteit	107,2%	107,6%	127,0%	114,6%

Vanuit de provinciaal toezichthouder is een normering ontwikkeld ten aanzien van de financiële kengetallen. Deze is opgenomen in onderstaande tabel.

Kengetal	Voldoende	Matig	Onvoldoende
1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	90-130%	> 130%
2. De solvabiliteitsratio	> 50%	20-50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20-35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0,6%	0 < 0,6%	< 0%
5. Belastingcapaciteit	< 95%	95-105%	> 105%

Naar aanleiding van bovenstaande merken wij op dat de belangrijkste kengetallen inzake schuldpositie en solvabiliteit zijn verbeterd doordat het eigen vermogen is toegenomen. De solvabiliteit (verhouding tussen eigen vermogen en vreemd vermogen) verdient, ondanks de verbeterde score, gelet op de normering nog aandacht.

3.4 Kwaliteit van het jaarverslag, de jaarrekening en de grondslagen

Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig de gemeentewet is opgesteld en verenigbaar is met de jaarrekening. Verder hebben wij vastgesteld dat de verplichte paragrafen zijn toegevoegd.

Naar onze mening zijn de door het college gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt ook voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

De belangrijkste schattingsposten binnen de jaarrekening van De Marne zijn de waardering van activa, de grondexploitaties en de voorzieningen. Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant beoordelen wij de door het college gemaakte schattingen. Bij de betreffende jaarrekeningposten hebben wij in hoofdstuk 4 onze bevindingen ten aanzien van de schattingen meegenomen.

4. BELANGRIJKSTE CONTROLEBEVINDINGEN

4.1 Strekking van de verklaring

Wij hebben onze controle afgerond en zijn voornemens om, met name als gevolg van onzekerheden in het sociaal domein, een verklaring met beperking te verstrekken. De belangrijkste fouten en onzekerheden betreffen:

Omschrijving Getrouwheid	Bedrag fout	Bedrag onzeker
Persoonsgebonden budgetten WMO en Jeugd		€ 1.010.423
Niet ontvangen controleverklaringen zorgaanbieders WMO begeleiding		€ 16.566
Niet ontvangen controleverklaringen zorgaanbieders WMO Huishoudelijke Hulp		€ 124.256
Niet ontvangen controleverklaringen Jeugd (via RIGG)		€ 22.211
Totaal	€ 0	€ 1.173.456
Goedkeuringstolerantie	1%	3%
In % van de totale lasten ad € 31.792.000 en mutatie reserves ad € 5.008.000 is totaal € 36.800.000 (pagina 181 van de jaarrekening)	€ 368.000	€ 1.104.000
Oordeel	Verklaring met beperking	

Bovengenoemde onzekerheden tellen ook mee als onzekerheden ten aanzien van rechtmatigheid. Er zijn geen overige bevindingen ten aanzien van fouten en onzekerheden in de rechtmatigheid.

Omschrijving Rechtmatigheid	Bedrag fout	Bedrag onzeker
Totaal zoals opgenomen onder Getrouwheid	€ 0	€ 1.173.456
Overige bevindingen	€ 0	
Totaal	€ 0	€ 1.173.456
Goedkeuringstolerantie	1%	3%
In % van de totale lasten ad € 31.792.000 en mutatie reserves ad € 5.008.000 is totaal € 36.800.000 (pagina 181 van de jaarrekening)	€ 368.000	€ 1.104.000
	Verklaring met beperking	

Gelet op bovenstaande zullen wij een verklaring met beperking verstrekken.

4.2 Verloop van de accountantscontrole en kwaliteit jaarrekeningproces

Het proces van opstellen van de jaarrekening en de uitvoering van de controle is zowel voor uw organisatie als ons controleteam intensief geweest. In onze tussentijdse brief van 3 juli hebben wij hier reeds op ingegaan. De volgende zaken hebben in dit intensieve traject een rol gespeeld:

- Door de late benoeming van de accountant zijn zowel de interim-controle en de jaarrekeningcontrole laat opgestart en vrijwel in elkaar overgelopen. Daardoor was niet of nauwelijks tijd beschikbaar om follow-up te geven aan eerdere adviezen uit de managementletter.

	De achterliggende jaren heeft de Autoriteit Financiële Markten zware eisen gesteld aan de dossiervorming en de onderbouwing van het accountantsoordeel. Deze zware eisen vertalen zich ook door naar de gemeente De Marne. De kwaliteit van het balansdossier en de oplevering van documenten door de gemeente voldeden hier nog niet aan. Hier hebben tussentijds veel herstelacties op plaatsgevonden. Het controleteam en de ambtelijke organisatie hebben aan elkaar moeten wennen ten aanzien van de aanpak van de controle en de wijze van communicatie. Eerder hebben we geconstateerd dat het niet halen van de afgesproken planning om de controle uit te voeren onder andere te maken heeft met het verschil in onderlinge verwachtingen over het niveau betreffende de oplevering van de door ons gevraagde documentatie en onderbouwingen. De verbijzonderde interne controlewerkzaamheden over 2016 zijn pas in 2017 gestart. De interne controle op het sociaal domein is vanaf april 2017 opgestart. Daardoor liepen werkzaamheden in het kader van de interne controle en de accountantscontrole door elkaar heen. De onzekerheden in het sociaal domein die zich in 2015 voor het eerst voordeden zijn nog niet onder controle. In het jaarrekeningproces heeft dat tot extra inspanning geleid. Het bovenstaande laat onverlet dat wij de samenwerking met de ambtelijke organisatie als constructief hebben ervaren.
4.3 Financiële positie	Voor de bevindingen rondom de financiële positie verwijzen wij naar paragraaf 3.3.
4.4 Persoonsgebonden budgetten WMO en Jeugd	In de jaarrekening van de gemeente De Marne is een last opgenomen inzake PGB's van € 1.010.423 voor WMO en Jeugd. Ten aanzien van de PGB's merken wij het volgende op: Op 15 maart 2017 heeft de SVB verantwoordingen inclusief controleverklaring inzake de PGB's voor Jeugd en WMO aan de gemeenten toegezonden. De SVB heeft zelf vastgesteld dat de rechtmatigheid van de uitvoering van de PGB's inzake Jeugd en WMO niet kan worden vastgesteld. Er is dan ook geen goedkeurende verklaring vanuit de SVB ontvangen. Vanuit de gemeente De Marne zijn geen compenserende maatregelen uitgevoerd om de onzekerheid te doen verminderen. Dat heeft tot gevolg dat de PGB voor WMO en Jeugd ad € 1.010.423 als onzekerheid in de foutenevaluatie is meegenomen. Het proces rondom de toekenning van PGB's vindt plaats binnen de gemeente De Marne. Uit de interne controle van de PGB's blijkt dat er nog een groot aantal bevindingen rondom de dossiervorming en toekenning geconstateerd zijn. Hier hebben in juli 2017 nog herstelacties op plaatsgevonden. In aansluiting op onze managementletter en raadsbrief adviseren wij het proces van WMO en Jeugd te verbeteren en de interne controle hierop te intensiveren. Naar verwachting zal de SVB in 2017 belangrijke stappen zetten om de controle en verantwoording van de PGB's te verbeteren. Wij adviseren u ook om in het gemeentelijke proces waarborgen in te bouwen om meer grip te krijgen op de rechtmatigheid van de verstrekking en besteding van de PGB's.
4.5 WMO Zorg in natura	Ten aanzien van de zorg in natura WMO begeleiding en Huishoudelijke Hulp merken wij het volgende op: De jaarlast van WMO is mede gebaseerd op de ontvangen productieverantwoordingen van zorgaanbieders. De Zorg in natura WMO wordt uitgevoerd door landelijke en lokaal opererende zorgaanbieders. Conform het landelijk controleprotocol I-sociaal Domein zijn productieverantwoordingen en controleverklaringen opgevraagd bij de zorgaanbieders. Van enkele zorgaanbieders is dit door ontoereikende administratie of faillissement niet ontvangen. Hierdoor is sprake van een onzekerheid van € 16.566 voor WMO begeleiding en voor € 124.256 voor Huishoudelijke Hulp. Dit bedrag is als onzekerheid in de foutenevaluatie meegenomen. De interne controle op WMO over 2016 is in april 2017 opgestart en in juni 2017 afgerond. Dit heeft geleid tot grote bevindingen inzake dossiervorming en vastlegging van interne controlemaatregelen. Het is van groot belang om over het jaar 2017 tijdig de interne controle te starten en de vastlegging van documenten en de zichtbaarheid van de interne controles in het proces te verbeteren.
4.6 Jeugd via RIGG	De geldstromen inzake de Jeugdzorg van De Marne lopen via het RIGG (Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten). De verantwoorde jaarlast in de jaarrekening 2016 van De Marne bedraagt € 2.464.505

	- De accountant van het RIGG is PWC. Deze heeft op 22 juni een goedkeurende controleverklaring verstrekt bij de verantwoording Jeugd. De geconstateerde onzekerheden in de totale verantwoording bedragen circa 1%. Voor een beperkt deel kon de prestatielevering niet worden vastgesteld. Aangezien het solidariteitsprincipe wordt toegepast en er voor 90% van de lasten sprake is van finale kwijting, wordt de totale onzekerheid op de verantwoording RIGG via de reguliere en vastgestelde verdeelsleutel verdeeld over de gemeenten. Dat betekent dat wij voor de gemeente De Marne een bedrag van € 22.211 als onzekerheid in de foutenevaluatie meenemen. - Het RIGG heeft circa 90% van de kosten van de Jeugdzorg op basis van finale kwijting afgewikkeld. Dit houdt in dat zowel het RIGG als de zorgaanbieders alle benodigde informatie uitwisselen om de geleverde zorg en de daarmee samenhangende kosten inzichtelijk te maken. Zowel het RIGG als de zorgaanbieder tekent vervolgens de finale afrekening. Eventuele nagekomen posten worden niet meer verrekend en daarmee ontstaat relatieve zekerheid over de hoogte van de lasten. Hoewel het instrument van finale afrekening landelijk zowel in 2015 als in 2016 veelvuldig wordt toegepast, heeft het naar onze mening de voorkeur om de (tussentijdse) informatie-uitwisseling en de interne processen zodanig te optimaliseren dat zowel tussentijds als aan het einde van het jaar voldoende zekerheid is over de uitgaven, de balansposities en de prestatielevering. Wij adviseren u om in regionaal verband het gesprek hierover met de 23 samenwerkende gemeenten op te starten. - In 2016 is voor het eerst een interne controle op de processen Jeugd uitgevoerd. De bevindingen ten aanzien van dossiervorming en zichtbaarheid van de interne controles in het proces geven aanleiding om de processen verder aan te scherpen. Korthedshalve verwijzen wij ook naar onze eerder uitgebrachte managementletter.
4.7 Ability	De Gemeenschappelijke Regeling Ability voert voor onder andere De Marne taken uit op het gebied van participatie en de voormalige Wet Sociale Werkvoorziening. Het financieel belang van de gemeente De Marne in Ability bedraagt in 2016 ten aanzien van de rijkssubsidie € 1.716.000, de vaste bijdrage € 38.000 en de omzet onder andere in groen- en schoonmaakwerkzaamheden € 789.000. De oplevering van de controleverklaring heeft belangrijke vertraging opgelopen. In onze managementletter 2016 hebben wij reeds onze zorg uitgesproken over de oplevering van de controle-verklaring: <i>De accountantscontrole van de GR Werkplein Ability start op 15 mei 2017. De kans is daarmee aanwezig dat bij de afwikkeling van de controle van uw gemeente de uitkomsten van de controle nog niet beschikbaar zijn. Afhankelijk van de inhoud van de jaarrekening en de mate van zekerheid bij de financiële resultaten zullen wij de impact hiervan nader afwegen.</i> Onder andere door onvoldoende oplevering van stukken is de controle van Ability uiteindelijk op 29 juni gestart. Gelet op het financiële belang en het ontbreken van voldoende andere controledocumentatie waar zekerheid aan ontleend kan worden, hebben wij de afweging gemaakt dat de controleverklaring van de GR Ability noodzakelijk is voor het afgeven van onze controleverklaring bij de gemeentelijke jaarrekening. Dat heeft er mede toe geleid dat afwikkeling van de controle van de gemeente De Marne is vertraagd. Voor 2017 is het van belang om de oplevering van de jaarrekening en het achterliggende balansdossier ten behoeve van de accountantscontrole tijdig op te leveren. Met Ability zullen hierover afspraken worden gemaakt.
4.8 Materiële Vaste Activa	Ten aanzien van de Materiële Vaste Activa merken wij op dat als gevolg van de wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording de Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) voor een bedrag van € 958.000 zijn overgeheveld naar de Materiële Vaste Activa. Wij merken op dat er sprake is van een overgangstermijn van vier jaar om tot ontwikkeling van de grond dan wel afwaarderen van de grond over te gaan.
4.9 Grondexploitatie	Ten aanzien van de Grondexploitatie in de jaarrekening 2016 merken wij het volgende op: 4.9.1 Wijzigingen BBV Met ingang van boekjaar 2016 zijn de verslaggevingsvoorschriften (BBV) ten aanzien van niet in exploitatie genomen gronden gewijzigd. Daarbij is voorgeschreven dat de niet in exploitatie genomen gronden worden verantwoord onder de Materiële Vaste Activa in plaats van onder de voorraden. In de gemeente De Marne zijn de niet in exploitatie genomen gronden voor een bedrag van € 958.000 overgeheveld naar de post Materiële Vaste Activa.

4.9.2 Gehanteerde Parameters

De belangrijkste parameters in de grondexploitatie betreffen de rente, de indexering op kosten en opbrengsten en de woningbouwplanning.

Naar aanleiding van onze controle merken wij op:

- Conform de BBV richtlijnen mag de maximale looptijd van de grondexploitaties tien jaar bedragen. Met uitzondering van Bedrijvenpark De Marne-Ulrum wordt hier aan voldaan. Voor het bedrijvenpark loopt de exploitatie tot 2027. Aangezien het saldo van kosten en opbrengsten van deze exploitatie in 2027 beperkt is en de overschrijding van looptijd in boekjaar 2017 niet meer aan de orde is, maakt deze bevinding geen onderdeel uit van de foutenevaluatie.
- De rekenrente en disconteringsvoet is berekend op 1%. Deze wijkt af van de gecalculeerde rekenrente en niet in lijn met de stellige uitspraak van de commissie BBV hierover (2%). Aangezien het financieel effect beperkt is en er sprake is van een voorzichtige benadering maakt deze bevinding geen onderdeel uit van de foutenevaluatie.
- De kosten- en opbrengstenindexering voor de grondexploitatie is bepaald op 0%. Voor opbrengstenstromen is dit een voorzichtige benadering. Voor kostenstromen zou een reëel percentage van bijvoorbeeld 1,5% meer recht doen aan de realiteit. Gelet op de beperkte impact in de doorrekening kunnen wij hier mee instemmen.
- Wij hebben vastgesteld dat in doorrekening van de grondexploitatie de juiste prijzen zijn gehanteerd, die door de raad zijn vastgesteld.

4.9.3 Bedrijventerrein Ulrum Oost

De verwachting is een positief resultaat van circa € 349.000 op basis van de eindwaarde van de grondexploitatie. De voornaamste investeringen bestaan uit het woonrijp maken (€ 98.000) en de aanleg wegen (€ 139.000). De gronduitgifte is verspreid over de jaren en voorzichtig geraamd (per jaar 1 kavel). De totaal uit te geven grond betreft 27.860 m² met een verkoopprijs van € 43-€ 50 per m².

Ondanks het geprognosticeerde positieve resultaat blijft het van belang om de afzet van kavels te blijven monitoren en zo nodig de grondexploitatie hierop aan te passen.

4.9.4 Trekweg Ulrum

De verwachting is een nadelig resultaat van € 367.000 op deze grondexploitatie. Voor dit verlies is reeds een voorziening getroffen van € 380.000 per 31 december 2016. Het nadelig resultaat komt voornamelijk voort uit de verplaatsing van een manege. De gronduitgifte is voorzichtig geraamd. Voor de komende jaren worden nog geen verkopen gecalculeerd. De totaal uit te geven grond betreft 2.275 m² voor een prijs van € 70 per m².

4.10 Eigen vermogen

Het eigen vermogen ultimo 2016 bedraagt € 9.499.000. In paragraaf 3.3 hebben wij een analyse gegeven van de financiële positie. De belangrijkste mutatie in het eigen vermogen 2016 bedraagt de verwerking van het resultaat van de jaarrekening 2015 en de toevoeging van de Enexis gelden.

Ten aanzien van de Enexis gelden hebben wij vastgesteld dat de verwerking heeft plaatsgevonden conform het collegebesluit van 25 oktober 2016. Een bedrag van € 1.513.000 is aan de bestemmingsreserve Enexisgelden toegevoegd. Op 8 september 2016 heeft de raad via wensen en bedenkingen zijn gevoelens kunnen uitspreken inzake deze transactie. Via begrotingswijziging 2016 nummer 10 de dato 22 november 2016 heeft de raad de storting in de reserve geautoriseerd.

Inzake de systematiek van Algemene Reserve-GRP gaan wij hieronder in de paragraaf voorzieningen verder in.

4.11 Vorzieningen

Vorzieningen worden gevormd voor risico's of verplichtingen waarvan de omvang onzeker is. De voorzieningen in De Marne ultimo 2016 bedragen € 1.261.000. Ten aanzien van deze balanspost hebben wij de volgende opmerkingen:

- De gemeente De Marne heeft de wethouderspensioenen verzekerd bij een externe partij en daarvoor (terecht) geen voorziening opgenomen op de eigen balans van de gemeente. In 2016 is vanwege dalende rente een extra storting als kosten geboekt. Deze extra storting was gebaseerd op de rente voor de berekening van het benodigde beleggingstegoed 1,629% in 2016. Vanaf 1 januari 2017 is de rente 0,864% (op advies van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties). Afhankelijk van de verdere ontwikkelingen op de kapitaalmarkt in 2017 kan dit betekenen dat in 2017 opnieuw een storting zal moeten plaatsvinden.
- Ten aanzien van de pensioenen van oud-wethouders is naar aanleiding van de controle een aanvullende voorziening getroffen van € 223.000.
- In de jaarrekening is een voorziening riolering opgenomen van -/- € 90.000. Gelet op de negatieve stand is deze voorziening, even als in eerdere jaren, in mindering gebracht op de algemene reserve. Naar verwachting zal de voorziening in 2017 weer positief worden. De methodiek en onderbouwing van een dergelijke voorziening zijn sterk gereguleerd door de notitie riolering van de commissie BBV uit 2014. Samengevat wordt voorgeschreven dat alleen gelden die betrekking hebben op toekomstige vervanging of aanleg van rioolinvesteringen in de voorziening worden opgenomen. Overige exploitatieresultaten worden toegevoegd aan een reserve riolering. De systematiek in de gemeente De Marne voldoet nog niet aan deze regelgeving. Wij adviseren u in BMW-verband om de systematiek rondom riolering in lijn te brengen met de notitie van de commissie BBV.
- Inzake wachtgeld van twee oud-medewerkers is naar aanleiding van de controle een verplichting opgenomen van €394.000. Dit bedrag was oorspronkelijk over meerdere jaren in de meerjarenbegroting opgenomen. Met het opnemen van deze verplichting dient de meerjarenbegroting op dit punt gewijzigd te worden.

4.12 Fiscaliteiten

Intern is onderzoek uitgevoerd naar de plicht tot vennootschapsbelasting. Daarbij is een fiscale doorrekening van de grondexploitatie gemaakt. Door toepassing van een hoger rentepercentage (3% fiscaal in plaats van 1% bedrijfseconomisch) komt de boekwaarde hoger uit. De verwachte last inzake Vennootschapsbelasting is € 1.000. Voor de eerste aangifte is uitstel aangevraagd. Binnen de gemeente is geen zichtbare totaal analyse aanwezig inzake de uitgevoerde inventarisatie rondom vennootschapsbelasting. Gelet op de beperkte geldstromen in de grondexploitatie en het feit dat er geen omvangrijke VPB plichtige activiteiten zijn geïdentificeerd, kunnen wij instemmen met het feit dat in de jaarrekening geen verplichting inzake vennootschapsbelasting is opgenomen.

4.13 Begrotingsbeheer

Het college is er voor verantwoordelijk dat baten en lasten binnen de kaders van de vastgestelde begroting blijven. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid 2016 van de Commissie BBV. Een overschrijding van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft door de accountant niet in alle gevallen te worden meegewogen in zijn oordeel. Dit is aan de orde als er direct gerelateerde opbrengsten zijn, als de overschrijdingen passen binnen het bestaande beleid en als er sprake is van open-einde regelingen. Daarnaast moet de accountant deze kostenoverschrijdingen – waarvan het college in de jaarrekening moet aangeven dat de raad deze nog dient te autoriseren – in het verslag van bevindingen aan de orde stellen. De belangrijkste afwijkingen in het kader van begrotingsrechtmatigheid zijn toegelicht in de jaarrekening op pagina 163. Deze overschrijdingen hebben betrekking op de exploitatie.

Nr.	Programma	Overschrijding	Onrechtmatig, telt niet mee	Onrechtmatig, telt wel mee
P03	Verkeer en vervoer	€ 61.000	V	
P04	Economische zaken, recreatie en toerisme	€ 25.000	V	
P06	Sport, kunst en cultuur	€ 39.000	V	
P12	Algemene dekkingsmiddelen	€ 139.000	V	

Ook in de investeringskredieten is er sprake van overschrijdingen. Op pagina 164 van de jaarrekening wordt toegelicht dat het krediet ICT in BMW-verband met € 21.000 is overschreden en dat het aandeel van De Marne hierin 30% bedraagt. Op pagina 193 van de jaarrekening zijn alle investeringskredieten zichtbaar. Uit dit overzicht blijken verder geen overschrijdingen.

Met het vaststellen van de jaarrekening autoriseert u bovenstaande overschrijdingen.

**4.14
SiSa**

In een separate brief van 21 juli 2017 hebben wij reeds gerapporteerd over de SiSa. Wij hebben de SiSa-bijlage conform de nota verwachtingen accountantscontrole 2016 uitgevoerd. Deze werkzaamheden betreffen zowel het beoordelen van de interne beheersing als het uitvoeren van detailcontroles. In de SiSa-bijlage bij de jaarrekening zijn twee typen indicatoren opgenomen:

- Indicatoren die van invloed zijn op de financiële vaststelling;
- Indicatoren, zonder invloed op de financiële vaststelling.

Voor de bevindingen uit de SiSa-controle gelden zwaardere rapporteringstoleranties dan voor andere onderdelen van de jaarrekening. In deze paragraaf hebben wij per specifieke uitkering fouten en onzekerheden opgenomen boven de vastgestelde financiële grens, voor zover deze niet door de gemeente zijn gecorrigeerd. De financiële grens is per specifieke uitkering:

- € 12.500 indien de omvang basis kleiner dan of gelijk is aan € 125.000;
- 10% indien de omvang basis groter is dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk is aan € 1.000.000;
- € 125.000 indien de omvang basis groter is dan € 1.000.000.

In de brief van 21 juli hebben wij de volgende tabel opgenomen:

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2016	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
OCW D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2016 (OAB)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2016	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
SZW G3	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2016	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
GRO GRO2C	Verkeer en Vervoer Groningen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat wij geen fouten of onzekerheden hebben geconstateerd die de vermelde rapporteringstoleranties overschrijden.

**4.15
WNT**

Sinds 2013 wordt gerapporteerd over de bezoldiging van topfunctionarissen. Voor de gemeente zijn dit de gemeentesecretaris en de griffier. Wij hebben bij de controle geconstateerd dat de bezoldiging van de topfunctionarissen juist en volledig is toegelicht in de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de regelgeving conform de WNT is nageleefd. De opgenomen toelichting in de jaarrekening 2016 voldoet aan de gestelde eisen in de wet.

**4.16
Aandachtspunten
auditcommissie**

In de auditcommissie van 8 februari 2017 hebben wij met een afvaardiging van de raad ons auditplan toegelicht. Vanuit de rekeningcommissie zijn enkele specifieke aandachtspunten naar voren gebracht. Dit betreffen de volgende aandachtspunten:

- procedure rondom preventief toezicht wet Arhi;

- frictiekostenbudget herindeling.

Naar aanleiding hiervan merken wij het volgende op:

De procedure rondom preventief toezicht is gereguleerd vanuit de wet. Er is vanuit de provincie sprake van een zogenaamde lichte procedure waarbij begrotingen, tussentijdse rapportages, jaarrekeningen, begrotingswijzigingen et cetera worden voorgelegd. In een brief van 7 februari 2017 van de provincie is dit in praktische zin uitgewerkt.

Door de gemeenten is een plan van aanpak herindeling opgesteld. De activiteiten zijn voor 2017 en 2018 vertaald in een benodigd budget van € 778.000 per gemeente. Dit bedrag wordt ook als frictiekostenbudget van het Rijk ontvangen. De totale frictie-uitkering voor de BMW-gemeenten bedraagt circa € 15,7 miljoen (berekening Frontin PAUW uit 2016). In werkgroepen worden de verdere activiteiten voor de herindeling in beeld gebracht. Het is van belang om de komende periode ook een raming te maken van de verwachte kosten van de herindeling in 2019 en verder, zodat zicht ontstaat of de totale frictie-uitkering van het rijk toereikend zal zijn.

De komende jaren zullen wij bij de controle aandacht blijven besteden aan het proces van preventief toezicht en de raming en de verwerking van de frictie-uitkering en frictiekosten.

5. ACTUELE ONTWIKKELINGEN

5.1 Inleiding	In dit hoofdstuk geven we een toelichting op enkele actuele ontwikkelingen, voor zover deze nog niet in de managementletter aan de orde zijn geweest.
5.2 ENSIA	In 2017 worden processen rondom informatieveiligheid samengebracht in de zogenaamde ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). Dit heeft tot doel om processen en expertise in organisaties over informatieveiligheid beter op elkaar af te stemmen en te integreren in de gemeentelijke Planning & Controlcyclus. ENSIA helpt gemeenten om verantwoording af te leggen over informatieveiligheid gebaseerd op de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten). De verantwoordingssystematiek over de Basisregistratie Personen (BRP), Paspoortuitvoeringsregeling (PUN), Digitale personenidentificatie (DigiD), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) en de Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (SUWInet) wordt samengevoegd en gestroomlijnd. Het college dient over 2017 hierover aan de gemeenteraad te rapporteren via een collegeverklaring. Hierdoor krijgt het gemeentebestuur meer inzicht in de stand van zaken van de informatieveiligheid en kan het beter sturen op informatieveiligheid. Deze verantwoording dient te worden voorzien van een Assurance-rapport van een IT-auditor. Deze wijze van verantwoorden is voor het eerst van toepassing over het jaar 2017 waarbij het gemeentebestuur uiterlijk 15 juni 2018 verantwoording aflegt aan de gemeenteraad. De scope van de verplicht gestelde IT-audit in 2017 omvat DigiD en SUWInet en zal in de komende jaren tot het volledige domein van de informatiebeveiliging worden uitgebreid. Wij adviseren u tijdig de nodige voorbereidingen te treffen voor het verantwoordingsproces en de daarop uit te voeren controlewerkzaamheden van de IT-auditor.
5.3 E- facturering	Naar verwachting zal eind 2018 voor gemeenten de eis voor e-facturering in werking treden. In de Europese richtlijnen is deze norm reeds opgenomen en deze zal in de aanbestedingswetten en besluiten doorgevoerd gaan worden. Daarbij gaat het niet om bijvoorbeeld pdf-facturen maar facturen in een gestructureerd formaat die volledig automatisch uitgewisseld en verwerkt kunnen worden. De gemeente moet in staat zijn om dergelijke facturen te kunnen verwerken. Wij adviseren u om de ontwikkelingen op dit terrein goed te volgen en de benodigde maatregelen te treffen.
5.4 In control statement	Enkele jaren geleden heeft de (landelijke) commissie Depla geadviseerd aan gemeenten dat met ingang van 2018 de rechtmatigheidscontrole onder verantwoordelijkheid van het college van B&W wordt uitgevoerd en dat het college hier middels een In-control-statement een verklaring over afgeeft. Deze verklaring wordt vervolgens gecontroleerd door de externe accountant. De verwachting was dat er een wetswijziging zou komen om dit vanaf begrotingsjaar 2018 in te voeren. Inmiddels is duidelijk geworden dat deze wetswijziging nog niet aanstaande is en dat daarmee de ontwikkeling doorschuijt naar 2019 of 2020.

WWW.VAACC.NL

